

Wykaz obiektów zabytkowych na terenie Siemianowic Śląskich:

1. Zespół pałacowo-parkowy (ul. Chopina):

w XVII w. własność Mieroszewskich, od I ćw. XVIII w. bytomsko-siemianowickiej linii Henckel von Donnersmarcków; w II poł. XVIII w. pałac został obrany na stałą rezydencję von D. Wielokrotnie rozbudowywany zachował częściowo barokowy charakter; większość zabudowy z 1832 r. - klasycystyczna. Pod koniec XIX w. Donnersmarckowie sprzedali pałac; w wieku XX często zmieniał użytkowników, co nie sprzyjało zachowaniu jednorodności stylowej. W 1990 r. przejęty przez władze miejskie od kopalni "Siemianowice" czeka na nabywcę, który wyremontuje i zagospodaruje pałac.

2. Zespół pałacowo-parkowy rodziny von Rheinbaben w Michałkowicach (ul. Oświęcimska):

letnia rezydencja rodziny, później stała. Pałac otoczony parkiem, na którego końcu znajduje się dom ogrodnika i zabytkowy zespół dawnego ogrodnictwa przypałacowego (ta część jest obecnie własnością prywatną).

Wyraźnie zaznaczona część prywatna i reprezentacyjna z salą balową i oranżerią. Część reprezentacyjna wykorzystywana jest obecnie jako restauracja lub sala konferencyjna.

3. Willa przemysłowca Wilhelma Fitznera (ul. 27 stycznia 3):

zbudowana w 1859 r., rozbudowana w 1883 i poszerzona wówczas o pomieszczenia reprezentacyjne, w których obecnie mieści się restauracja. Również widoczna jest wyraźnie oddzielona część prywatna od części reprezentacyjnej. W tylnej części budynku dobudowano oranżerię, przeszkloną na ogród. Część reprezentacyjna ozdobiona została malowidłami na szkle i na płótnie, których projekty wykonał artysta Joseph Langer.

4. Kościół ewangelicki im. Marcina Lutra (ul. Świerczewskiego):

powstał w latach 1893-1895; projekt wykonał Franz Posern z Pszczyny. Wyposażenie kościoła jest dziełem najbardziej znanych ówczesnych firm czynnych na Śląsku (organy: Schlag&Sohne ze Świdnicy, witraże: Türcke&Schlein z Żytawy, dzwony: Bochumer-Stahlwerk Verein). Ściany transeptu i łuk tęczowy kościoła pokrywały freski autorstwa Willi Fitznera i Margarethe Spindler-Hahn ("Sąd Ostateczny", "Raj", "Potępieni"). Freski zostały usunięte po II wojnie światowej, kiedy to nastąpiła zmiana użytkownika kościoła. W latach 1946-2000 osiadły tam ss.Wizytki, które w 2000 r. opuściły kościół i plebanię (przerobioną na klasztor). W tym samym roku kościół zwrócono gminie ewangelickiej.

5. Kościół p.w. Św. Michała Archanioła w Michałkowicach (ul. Kościelna 1):

najstarsza parafia wzmiankowana już na pocz. XIV w. Obecny kościół jest czwartym z kolei; zbudowany w latach 1902-1904 w/g projektu opolskiego architekta Ludwiga Schneidera w stylu neoromańskim. Wyposażenie było neogotyckie, usunięte w latach 70 XX w. wraz z pięknym ołtarzem w którym znajdował się obraz patrona kościoła - Św. Michała Archanioła - namalowany przez Juliana Wałdowskiego z Wrocławia. Zachowała się neogotycka chrzcielnica, ambona (bez schodów i podniebia) i organy firmy Berschdorf z Nysy.

6. Kościół p.w. Podwyższenia Św. Krzyża w Siemianowicach (ul. Powstańców 2):

budowę neogotyckiego kościoła ukończono w 1884 r. w/g projektów architekta Paula Jackischa z Bytomia; głównym fundatorem był Hugo II Henckel von Donnersmarck. Ołtarze wykonał rzeźbiarz Buhl z Wrocławia, organy firma Schlag&Söhne ze Świdnicy, obrazy w ołtarzu głównym i bocznych oraz Drogę Krzyżową malował Fahnroth z Wrocławia, sklepienie i fragmenty ścian oraz filary pokrył freskami Stolper z Nysy. W latach 70 XX w. w wyniku zmian posoborowych usunięto większość zabytkowego wyposażenia kościoła.

7. Kościół p.w. Św. Antoniego Padewskiego w Siemianowicach (ul. Kapicy):

w 1922 r. w gminie Laurahütte (połączonej w 1923 r. z Siemianowicami) zaadaptowano zaprojektowaną przez Theodora Heidricha i zbudowaną w 1914 r. halę targową na kościół. Gotowe jeszcze przed I wojną światową projekty kościoła (jeden architekta R.Klompa, drugi firmy Knoch&Kallmayr z Katowic) nie doczekały się realizacji. W latach 1927-1931 trwały prace adaptacyjne, polegające na podwyższeniu bocznych ścian hali, dobudowaniu prezbiterium i 2-wieżowej fasady. Ołtarz główny zaprojektował Jan Seretta, organy wykonała firma Wojciech Zagórda i Syn z Czernichowa (w 1979 r. zastąpione nowymi wykonanymi przez firmę Włodzimierza Truszczyńskiego z Warszawy). Dzwony pochodziły z pracowni Felczyńskich (zarekwirowane w 1942 r. przez Niemców; po wojnie wykonano nowe). Stacje Drogi Krzyżowej są autorstwa malarza Otto Kowalewskiego z Katowic.

8. Figura Św. Jana Nepomucena w Siemianowicach (na rogu ulic Świerczewskiego i Parkowej):

ufundowana w 1802 r. przez hrabiego Lazarusa Henckel von Donnersmarcka, usytuowana przy południowym skrzydle siemianowickiego pałacu. Rzeźba wykonana została z piaskowca; na cokole widoczny jest znak kamieniarski, jednak dotychczas nie ustalono autorstwa doskonałej warsztatowo rzeźby. W 1998 r. przeprowadzono konserwację rzeźby.

9. Krzyż przy ul. Watoły w Bytkowie:

ufundowany w 1856 r.; stanął na miejscu cmentarza, na którym chowano zmarłych na dżumę z Bytkowa i Michałkowic.

10. Krzyż przydrożny w Przelajce:

obecnie w obrębie prywatnej posesji (przy ul. Wiejskiej nr 33). Na krzyżu wyryta jest data: 1738, pod nią litery "P.H.". Najstarszy krzyż przydrożny na terenie Siemianowic.

11. Krzyż na cmentarzu ewangelickim (przedłużenie ulicy Cmentarnej, w kierunku parku Pszczelnik):

fundacja braci Richarda i Wilhelma Fitznerów w r. 1890. Figura Chrystusa na krzyżu osadzona jest na kamiennym, wysokim cokole. Z przodu cokołu znajduje się biała, marmurowa tablica z cytatem z ewangelii w/g Św. Jana.

12. Cmentarz choleryczny na Sośniej Górze w Przelajce:

założony w 1848 r. jest zbiorową mogiłą osób zmarłych na cholere, która kilkakrotnie w I poł. XIX w. nawiedzała Michałkowice.

13. Ratusz w Siemianowicach (ul. Jana Pawła II 10):

jego budowę ukończono w 1904 r. w/g projektu Johannes Seifferta; rozbudowany w l.1923-1925(po połączeniu w1923 r. gmin Siemianowice i Huta Laura). Wówczas powstała duża sala posiedzeń Rady Miejskiej z witrażami - środkowym z orłem z 1925 r. wyk. w pracowni Żeleńskich w Krakowie i bocznymi wyk. przez siemianowicką pracownię witraży Fryderyka Romańczyka.

14. Ratusz w Hucie Laura (ul. Sobieskiego 2):

dawna samodzielna gmina Huta Laura od 1890 r. miała swojego naczelnika. Brak było siedziby - gmach urzędu gminy zaprojektował Wilhelm Wakkan, a budowę ukończono w 1897 r. W 1910 r. dobudowano jedną oś do budynku. Po połączeniu gminy z Siemianowicami budynek utracił swą funkcję reprezentacyjną na rzecz mieszkalnej.

15. Tzw. willa burmistrza Huty Laura (ul. Szkolna 2):

secesyjna willa z 1886 r. wybudowana przez gminę. Była siedzibą nie tyle burmistrza, co naczelnika gminy. Po połączeniu obu gmin wynajęto ją proboszczowi parafii Św. Antoniego Padewskiego. Probostwo mieściło się tam do 1956 r., kiedy to wybudowano probostwo przy kościele. Obecnie willa użytkowana jest przez Służbę Zdrowia.

16. Centrum Leczenia Oparzeń (ul. Jana Pawła II):

jeden z pawilonów dawnego Szpitala Spółki Brackiej, budowanego w latach 1868 - 1908 jako zespół 11 tzw. "pawilonów". Większość budynków zespołu nie istnieje. Ostatni wybudowany "pawilon" zespołu z 1908 r. został zaadaptowany dla potrzeb Centrum Leczenia Oparzeń.

17. Budynek poczty głównej (na rogu ulic Świerczewskiego i Śniadeckiego):

zbudowany w 1895 r., rozbudowany w 1913 w/g projektu berlińskiego architekta nazwiskiem Rorae. Neogotycka budowla, ze stajniami i powozowniami w podwórzu (zaadoptowanymi dziś na garaże).

18. Pływalnia (ul. Śniadeckiego 11):

ufundowana przez Spółkę Akcyjną Zjednoczonych Hut Królewskiej i Laury w 1908 r. dla pracowników huty "Laura". Projekt wykonał budowniczy Emil Twrdy z Pszczelnika. Usytuowana na obrzeżach zabytkowego parku "Hutnik".

19. Biurowiec Fabryki Kotłów Parowych Wilhelma Fitznera (ul. Powstańców 10):

zbudowany w 1898 r. w stylu historyzmu budynek mieszczący siedzibę zarządu oraz biura znajdującej się po przeciwnej stronie ulicy Fabryki Kotłów Parowych (ob. Wojskowe Zakłady Mechaniczne).

20. Centrum Kultury (ul. Niepodległości 45):

dawna gospoda Adolfa Geislera, rozbudowana przez niego i znacznie powiększona. Zyskała wówczas nowy wystrój (w stylu historyzmu z elementami secesji). Fasadę pokrywa biała glazura; zachowały się liczne elementy dekoracyjne. W 1989 r. budynek wyremontowano i ulokowano w nim siemianowickie Centrum Kultury.

21. Browar (ul. Browarowa 2):

początki browaru sięgają XIX w. Początkowo funkcjonowała tu restauracja, która zmieniała właścicieli i rozbudowywała się. W latach 80 XIX w. była własnością mistrza piwowarskiego i prawdopodobnie wtedy założono przy restauracji browar. Najślynniejszym właścicielem browaru był Paul Mokrski (I ćw. XX w.). Browar znany był z produkcji piwa słodowego. Zachowała się dawna linia produkcyjna piwa. Przy browarze czynna jest restauracja.

22. Willa dyrektora kopalni (ul. Oświęcimska 2):

sąsiadująca z kościołem, otoczona ogrodem, z tarasem, dawna willa dyrektora pobliskiej kopalni "Max" (po 1922 r. przemianowanej na "Michał"). Po II wojnie światowej wszystkie kopalnie połączono w jedną o nazwie KWK "Siemianowice".

23. Budynek dyrekcji kopalni przy ul. Olimpijskiej;

24. Kamienica przy ul. Jana Pawła II 4;

25. Budynek dawnej kuchni szpitalnej (w konstrukcji ryglowej) przy ul. Świerczewskiego 15;

26. Willa przy ul. 1 maja 5;

27. Willa przy ul. Powstańców 4;

28. Kamienica przy ul. Śmiłowskiego 3;

29. Kamienica przy ul. Śmiłowskiego 19;

30. Kamienica przy ul. Sobieskiego 13;

31. Kamienica przy ul. Hutniczej 22;

32. Kamienica przy ul. Powstańców 16;

33. Kamienica przy ul. Michałkowskiej 7 (z restauracją w podwórzu - dawną gospodą "U Uhera");

34. Kamienica przy ul. Komuny Paryskiej 10.